

WOJEWODA
ZACHODNIOPOMORSKI

Szczecin, 21.09.2023 r.

Znak: WZPS-3.431.4.1.2023.EG

s. Małgorzata Kałdowska
Dyrektor
Domu Pomocy Społecznej
w Moryniu

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 22 pkt 9 oraz art. 127 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r., poz. 901 z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 2285) zespół inspektorów Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie przeprowadził w dniach 27-31 marca i 4 kwietnia 2023 r. kontrolę kompleksową w Domu Pomocy Społecznej w Moryniu, przeznaczonym dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie.

Kontrolą objęto zagadnienia wynikające z art. 55 ustawy o pomocy społecznej oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r., poz. 734), w okresie od dnia 1 stycznia 2022 r. do dnia kontroli.

Wyniki kontroli przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym bez zastrzeżeń 11 lipca 2023 r. W związku z powyższym przedstawiam wystąpienie pokontrolne.

Działalność kontrolowanej jednostki oceniono pozytywnie z nieprawidłowościami.¹

Dom Pomocy Społecznej w Moryniu przeznaczony jest dla 120 osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie i jest prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Benedyktynek Samarytanek Krzyża Chrystusowego Dom Generalny w Niegowie, na podstawie zlecenia realizacji zadania publicznego przez Starostę Gryfińskiego.

Zgromadzenie posiada zezwolenie Wojewody Zachodniopomorskiego na prowadzenie domu pomocy społecznej wydane na czas nieokreślony, na podstawie decyzji z dnia 12 kwietnia 2006 r., znak: PS.1.MO.9013/2a/2006, zmienionej decyzją ZPS-3.9423.4.2023.JJ z 26 maja 2023 r. Organizację i szczegółowe zasady działania oraz strukturę organizacyjną Domu określa *Regulamin Organizacyjny Domu Pomocy Społecznej w Moryniu*, opracowany i wprowadzony przez podmiot prowadzący jednostkę.

Dom mieści się w pięciu budynkach wielokondygnacyjnych. Na terenie posesji znajduje się dodatkowy budynek gospodarczy, w którym została usytuowana palarnia. Stan techniczny budynków poddawany jest okresowym kontrolom. Dwa budynki wyposażone są w windę, a do pomieszczeń mieszkalnych w trzecim budynku prowadzi podjazd. W pozostałych dwóch budynkach, zamieszkujących przez 8 osób, występują bariery architektoniczne w postaci schodów.

¹ Przyjęto 4-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna.

Zgodnie z § 6 ust 1 pkt 1 lit b ww. rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej *budynki wielokondygnacyjny ma zamontowaną windę dostosowaną do potrzeb osób niepełnosprawnych, w przypadku domów, o których mowa w art. 56 pkt 3-5 ustawy o pomocy społecznej, zalecana jest winda dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych.* Przytoczony wyżej zapis nakazuje montowanie wind we wszystkich budynkach wielokondygnacyjnych, w których funkcjonują domy pomocy społecznej. Jak wynika z uzyskanych informacji podjęte zostały działania dotyczące przebudowy budynku głównego, w celu przeniesienia mieszkańców zamieszkujących aktualnie budynki bez wind.

Dom posiada system przeciwpożarowy i system przyzywowo-alarmowy, zgodnie z § 6 ust. 1 pkt 1 lit. c rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej.

W myśl § 6 ust. 1 pkt 2 lit. a rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej w Domu znajdują się pokoje mieszkalne jednoosobowe i wieloosobowe. W trakcie kontroli ustalono, że placówka zapewnia zgodne ze standardem warunki mieszkaniowe, w tym właściwą strukturę pokoi mieszkalnych oraz określone normy powierzchni przypadające na jednego mieszkańca, z wyjątkiem 1 pokoju jednoosobowego o powierzchni mniejszej niż wymagane 9 m². Dom zapewnia właściwą liczbę pomieszczeń sanitarnych, zgodnie z zapisami § 6 ust. 1 pkt 4 lit. a przywołanego rozporządzenia oraz strukturę pomieszczeń ogólnodostępnych określoną w § 6 ust. 1 pkt 2 lit. b-k rozporządzenia. Podczas oględzin jednostki nie wniesiono uwag do stanu utrzymania czystości w pokojach mieszkalnych, pomieszczeniach sanitarnych i ogólnodostępnych.

Kontrolowana jednostka świadczy usługi bytowe, opiekuńcze i wspomagające określone w rozporządzeniu w sprawie domów pomocy społecznej.

Dom wyposażony jest w kuchnię i zapewnia mieszkańcom całodzienne wyżywienie, w tym: śniadanie, obiad i kolację. Dla każdego z posiłków czas ich wydawania wynosi 2 godziny. Dom oferuje również dodatkowe posiłki: II śniadanie i podwieczorek, posiłki dietetyczne dla osób tego wymagających oraz całodobowy dostęp do produktów żywnościowych. Mieszkańcy mają możliwość wyboru miejsca spożywania posiłków, a tym którzy wymagają karmienia zapewniona jest niezbędna pomoc.

W trakcie kontroli ustalono, że wszyscy mieszkańcy Domu posiadają własny dochód, z którego zabezpieczane są ich niezbędne potrzeby. Mieszkańcom, którzy wymagają wsparcia w dokonywaniu zakupów, pomocy udzielają pracownicy placówki.

Kontrolowana jednostka zapewnia mieszkańcom podstawowe środki czystości i higieniczne. Pracownicy udzielają osobom wymagającym wsparcia pomocy w czynnościach życiowych i utrzymaniu higieny osobistej, pielęgnacji oraz załatwianiu spraw osobistych. Na rzecz mieszkańców świadczona jest praca socjalna.

Kontrola wykazała, że Dom umożliwia zaspokajanie potrzeb kulturalnych, dostęp do książek i prasy, a także przepisów prawa. Dom zapewnia możliwość udziału w terapii zajęciowej oraz zajęciach rehabilitacji społecznej – na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 stycznia 2014 r. w sprawie zajęć rehabilitacji społecznej w domach pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi (Dz. U. z 2014 r., poz. 250). W toku kontroli udzielono instruktazu w zakresie ujednoczenia sposobu prowadzenia dzienników zajęć.

Dom umożliwia również składanie skarg i wniosków oraz regularny kontakt z dyrektorem jednostki. Mieszkańcy objęci są posługą kapłańską, w ramach której zaspokajane są ich potrzeby religijne. Zmarłym mieszkańcom Dom sprawia pochówki zgodny z ich wyznaniem.

Dom zapewnia warunki do rozwoju samorządności. W DPS funkcjonuje Rada Mieszkańców, która jest organem doradczym i opiniodawczym oraz reprezentuje wszystkich

mieszkańców. Podczas spotkania z Radą Mieszkańców jej przedstawiciele nie wnieśli uwag do pracy personelu oraz jakości usług świadczonych przez Dom.

Dom Pomocy Społecznej w Moryniu funkcjonuje w oparciu o indywidualne plany wsparcia mieszkańców, sporządzane w terminie określonym przepisami prawa. Każdy z mieszkańców, dla którego opracowany został plan posiada pracownika pierwszego kontaktu, wybieranego przez mieszkańca spośród pracowników Domu. Zgodnie z § 11 rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej przed przyjęciem osoby do domu pracownik socjalny tego domu zobowiązany jest do ustalenia jej aktualnej sytuacji w miejscu zamieszkania lub pobytu, która stanowi podstawę do opracowania indywidualnego planu wsparcia po przyjęciu tej osoby do domu. W wyniku analizy dokumentacji stwierdzono, że w przypadku 3 osób przyjętych do DPS w okresie objętym kontrolą nie dokonano ustalenia aktualnej sytuacji przed ich przyjęciem.

Zgodnie z § 6 ust. 2 pkt 3 lit. d rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej, wskaźnik zatrudnienia pracowników w zespole terapeutyczno-opiekuńczym, zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy dla domu przeznaczonego dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie wynosi nie mniej niż 0,5 na jednego mieszkańca, przy czym przy ustalaniu wskaźnika zatrudnienia uwzględnia się również wolontariuszy, stażystów, praktykantów oraz osoby odbywające służbę zastępczą w domu, jeżeli pracują bezpośrednio z mieszkańcami domu. Łączny wymiar zatrudnienia pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego w Domu Pomocy Społecznej w Moryniu wynosi 52,33 etatu, co stanowi 0,44 etatu na 1 mieszkańca DPS. Uznać zatem należy, że wskaźnik zatrudnienia w zespole nie jest zgodny z § 6 ust. 2 pkt 3 lit. d wskazanego rozporządzenia.

W celu zapewnienia odpowiedniego standardu świadczonych usług pracownicy domów pomocy społecznej prowadzonych na zlecenie organu jednostki samorządu terytorialnego powinni spełniać analogiczne wymagania jak pracownicy domów prowadzonych bezpośrednio przez samorządy. W wyniku analizy skontrolowanych akt osobowych pracowników zespołu stwierdzono, że posiadają oni kwalifikacje do pracy na zajmowanych stanowiskach, określone w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 października 2021 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. z 2021 r., poz. 1960 ze zm.). W okresie objętym kontrolą pracownicy zespołu uczestniczyli w szkoleniach organizowanych przez dyrektora jednostki. W celu efektywnej realizacji usług wspomagających Dom zatrudnia 3 pracowników socjalnych (3 etaty) na 120 mieszkańców, co jest zgodne z § 6 ust. 2 pkt 1 rozporządzenie w sprawie domów pomocy społecznej.

Dom umożliwia wszystkim mieszkańcom dostęp do świadczeń zdrowotnych i rehabilitacji leczniczej, dodatkowo opiekę pielęgniarską świadczą zatrudnione w placówce pielęgniarki. Dom zapewnia również wsparcie psychologiczne i kontakt z psychiatrą.

Zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 3 lit. h rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej Dom pomocy społecznej zobowiązany jest do zapewnienia bezpiecznego przechowywania środków pieniężnych i przedmiotów wartościowych.

W trakcie kontroli zapoznano się z *Zestawieniem obrotów i sald* za okres objęty kontrolą losowo wybranych mieszkańców oraz z dokumentacją księgową potwierdzającą wypłaty z depozytów lub dokonanie zakupów ze środków mieszkańca. Na podstawie analizy ww. dokumentacji stwierdzono, że ze środków finansowych mieszkańców przechowywanych na kontach depozytowych dokonywane były zakupy środków higienicznych, wyposażenia pokoi oraz pomieszczeń ogólnodostępnych, przy czym koszt został równomiernie podzielony na mieszkańców korzystających z danych produktów.

Zgodnie z art. 58 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej wydatki związane z zapewnieniem całodobowej opieki mieszkańcom oraz zaspokajaniem ich niezbędnych

potrzeb bytowych i społecznych w całości pokrywa dom pomocy społecznej. Zgodnie natomiast z art. 58 ust. 4 ustawy dom pomocy społecznej może pokryć wydatki ponoszone na niezbędne usługi pielęgnacyjne w zakresie wykraczającym poza uprawnienia wynikające z przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Zapewnienie całodziennego pobytu, wyżywienia i pielęgnacji nie może zatem polegać na dokonywaniu przez DPS niezbędnych zakupów na ten cel, bezpośrednio ze środków pieniężnych pozostających – na mocy odrębnych przepisów – do wyłącznej dyspozycji mieszkańców. Uznać zatem należy, że finansowanie większej ilości środków higienicznych, niezbędnego wyposażenia pokoi czy nawet przedmiotów dekoracyjnych nie przypisanych indywidualnie do konkretnej osoby, która poniosła dany wydatek, jest niewłaściwe.

W przypadku sfinansowania przez mieszkańca zakupów produktów żywnościowych, doposażenia swojego pokoju czy ponadnormatywnych środków higienicznych, zawsze musi to być indywidualna i świadoma decyzja (potwierdzona na piśmie) dotycząca pieniędzy pozostających do wyłącznej dyspozycji danego mieszkańca.

W trakcie analizy dokumentacji stwierdzono ponadto, że opiekun prawny jednego z mieszkańców, będący jednocześnie pracownikiem DPS, upoważnił innego pracownika DPS do dysponowania środkami pieniężnymi znajdującymi się na koncie depozytowym podopiecznej. Opiekun osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie może działać w jej imieniu ściśle w oparciu i w granicach postanowienia sądu oraz podlegając w tym zakresie nadzorowi sądu opiekuńczego. Każda czynność, w tym ewentualne udzielenie pełnomocnictwa, dokonana bez zezwolenia sądu jest nieważna.

Dom podejmuje działania wskazane w ustawie z dnia 18 października 2006 r. o likwidacji niepodjętych depozytów (Dz. U. z 2006 r., Nr 208, poz. 1537 ze zm.). Na podstawie przedłożonej informacji *Depozyty po zmarłych mieszkańcach* stwierdza się, że na dzień prowadzenia kontroli Dom posiadał 8 depozytów po zmarłych mieszkańcach (wszystkie w kwocie powyżej 5.000 zł). W przypadku 4 depozytów wysłane zostały informacje do rodziny o pozostawionym depozycie lub wezwania do odbioru depozytu.

Wobec pozostałych 4 depozytów, w związku z brakiem informacji dotyczącej osób uprawnionych, podjęte zostały następujące działania: umieszczone zostały ogłoszenia o poszukiwaniu spadkobierców na tablicy ogłoszeń w DPS oraz na stronie internetowej DPS. Zgodnie z art. 6 ust. 5 *w przypadku braku możliwości doręczenia wezwania do odbioru depozytu lub nieustalenia uprawnionego, przechowujący depozyt jest obowiązany dokonać wezwania poprzez jego wywieszenie na tablicy informacyjnej w swojej siedzibie na okres 6 miesięcy. Jeżeli szacunkowa wartość depozytu przekracza kwotę 5.000 zł, przechowujący depozyt zamieszcza również ogłoszenie w dzienniku poczytnym w danej miejscowości lub w Biuletynie Informacji Publicznej.* Z przedstawionej informacji wynika, że ogłoszenia w sprawie ww. depozytów nie zostały umieszczone w dzienniku poczytnym w danej miejscowości lub Biuletynie Informacji Publicznej, co jest niezgodne z art. 6 ust. 5 ustawy o likwidacji niepodjętych depozytów.

Zgodnie z § 10 ust. 1 *Regulaminu organizacyjnego Domu Pomocy Społecznej w Moryniu* Domem kieruje Dyrektor. Przyczyną powstania wskazanych uchybień i nieprawidłowości dotyczących bazy lokalowej, wskaźnika zatrudnienia, nieustalenia sytuacji mieszkańca przed jego przyjęciem oraz postępowania z depozytami mieszkańców, były: dotychczasowa błędna interpretacja zapisów § 6 ust. 1 pkt 1 lit b rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej, odejścia pracowników na emeryturę, przeoczenie oraz przekonanie jednostki o prawidłowości takiego postępowania. Wskazane działania mogą prowadzić do utrwalenia praktyki, która jest niezgodna z obowiązującymi przepisami.

W związku z ustaleniami kontroli, na podstawie art. 128 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej

zalecam

jako zalecenie zwykłe:

- ustalać przed przyjęciem osoby do domu pomocy społecznej jej aktualną sytuację w miejscu zamieszkania lub pobytu, zgodnie z § 11 rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej,

jako zalecenia znaczące:

- kontynuować działania zmierzające do zapewnienia mieszkańcom miejsca zamieszkania w obiektach bez barier architektonicznych,
- zapewnić określoną standardem powierzchnię pokoi 1-osobowych,
- zapewnić wskaźnik zatrudnienia pracowników zespołu wspierająco-aktywizującego zgodnie z § 6 ust. 2 pkt 3 lit. d rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej,
- zapewnić dysponowanie środkami finansowymi mieszkańca wyłącznie za jego zgodą lub zgodą jego opiekuna prawnego,
- odstąpić od finansowania ze środków mieszkańca usług i wyposażenia, zapewnianych przez DPS na podstawie obowiązujących przepisów prawa,
- stosować art. 6 ust. 5 ustawy o likwidacji niepodjętych depozytów, w części dotyczącej depozytów w kwocie powyżej 5000 zł.

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej jednostka kontrolowana, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, może zgłosić do nich pisemne zastrzeżenia.

Proszę o przekazanie informacji o sposobie realizacji powyższych zaleceń w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia.

- właściwy podpis na oryginale -

Do wiadomości:

1. m. Anuncjata Elwira Zdunek
Przełożona Generalna
Zgromadzenie Benedyktynek Samarytanek
Krzyża Chrystusowego
Dom Generalny w Niegowie
2. Pan Wojciech Konarski
Starosta Gryfiński